

УДК 378:147

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-2-34>**Володимир КЛІМУК,***orcid.org/0000-0002-9260-2556*

магістр освітніх наук,

викладач кафедри германської філології

Українського гуманітарного інституту

(Буча, Київська область, Україна) *mr.klimuk.ua@gmail.com***Ольга КЛІМУК,***orcid.org/0000-0001-6741-9648*

магістр філології,

викладач кафедри германської філології

Українського гуманітарного інституту

(Буча, Київська область, Україна) *olhasadlovskaja@gmail.com***Анна ХАРЧЕНКО,***orcid.org/0009-0003-0686-7107*

студентка III курсу філологічного факультету

Українського гуманітарного інституту

(Буча, Київська область, Україна) *a.a.kharchenko@ugi.edu.ua*

МІФИ ПРО ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЗКУ ПРИ ВИВЧЕННІ ДРУГОЇ МОВИ ДО ПЕРШОГО ПЕРІОДУ ДИТИНСТВА

Акцент даного дослідження сфокусований на тематиці міфів про функціонування мозку при вивченні другої мови серед маленьких дітей, а саме до першого періоду дитинства. Згідно з назвою, у дослідженні розглядаються різні міфи, що існують на просторах мережі «Інтернет», про особливості засвоєння дитиною другої мови та адаптацію дітей-білінгвів на початку свого життя. На основі аналізу було сформовано низку причин, які вказують, чому таку інформацію можна поставити під сумнів щодо її коректності. З метою спростування знайдених фейків текст надає стислу, проте чітку, схему щодо роботи дитячого мозку при виконанні однієї із своїх основних когнітивних функцій – запам'ятовуванні. Особлива увага приділяється саме тому, як дитина вивчає першу мову, тобто ту, яку вона першою розуміє у ході адаптації до її навколишнього середовища. Надається інформація про обсяг словниково запасу на кожному з етапів розвитку малюка з народження до стійкого опанування комунікаційних навичок. Отже, підбиваючи підсумки даного дослідження, констатуємо наступне: усі міфи є викривленням фактів про вивчення двох мов та комунікації ними. Варто зазначити, що усі фейкові твердження ґрунтуються на чомусь, проте важливо бачити ситуацію з різних сторін. У дослідженні чітко показано, що можливість комунікації двома мовами не лише не наносить шкоди малюку та його мозку, але й несе за собою низку позитивних факторів, що залишаються такими протягом усього періоду життя білінгва. Таким чином, розвідка має практичну цінність для фахівців, які навчають дітей мови, батьків, психологів, які працюють з білінгами тощо. Можемо рекомендувати подальше дослідження цієї теми як можливість розкрити тему глибше, надаючи також практичні поради щодо вивчення двох і більше іноземних мов іноземних мов у дитячому віці, спростовуючи при цьому хибні ідеї щодо функціонування людського мозку під час цього процесу.

Ключові слова: міфи про двомовність, діти-білінгви, двомовне середовище, іноземні мови, пам'ять.

Volodymyr KLIMUK,
orcid.org/0000-0002-9260-2556
Master of Educational Sciences,
Lecturer at the Department of Germanic Philology
Ukrainian Institute of Arts and Sciences
(Bucha, Kyiv region, Ukraine) mr.klimuk.ua@gmail.com

Olga KLIMUK,
orcid.org/0000-0001-6741-9648
Master of Philology,
Lecturer at the Department of Germanic Philology
Ukrainian Institute of Arts and Sciences
(Bucha, Kyiv region, Ukraine) olhasadlovska@gmail.com

Anna KHARCHENKO,
orcid.org/0009-0003-0686-7107
Student of the III year of the Faculty of Philology
Ukrainian Institute of Arts and Sciences
(Bucha, Kyiv region, Ukraine) a.a.kharchenko@ugi.edu.ua

MYTHS ABOUT THE FUNCTIONING OF THE BRAIN WHEN LEARNING SECOND LANGUAGE BEFORE THE FIRST PERIOD OF CHILDHOOD

The emphasis of this study is focused on the topic of myths about the functioning of the brain when learning the second language among young children, namely before the first period of childhood. According to the title, the study examines various myths that exist within the Internet, about the peculiarities of a child's acquisition of the second language and the adaptation of bilingual children at the beginning of their lives. Based on the analysis, a number of reasons were formed that indicated why such information could be questioned regarding its accuracy. In order to refute the found fakes, the text provides a concise, but clear diagram of the work of the children's brain when performing one of its main cognitive functions - memorization. Special attention is paid to how the child learns the first language, that is, the one he first understands in the course of adaptation to the environment. Information on the amount of vocabulary at each of the stages of the baby's development from birth to stable acquisition of communication skills is provided. So, summing up the results of this study, we state the following: all myths are distortions of the facts about the learning of two languages and communicating them. It is worth noting that all fake claims in a way have their basis, but it is important to see the situation from different angles. The research clearly shows that the possibility of communication in two languages not only does no harm to the baby and his brain, but also contains a number of positive factors that remain this way throughout the life of the bilingual. Thus, the study has practical value for professionals who teach children languages, parents, psychologists who work with bilinguals, etc. We can recommend further research on this topic as an opportunity to explore it more deeply, providing also practical recommendations regarding two or more foreign languages in childhood, refuting false ideas regarding functioning of human brain during this process.

Key words: myths about bilingualism, bilingual children, bilingual environment, foreign languages, memory.

Постановка проблеми. З кожним роком у світі зростає кількість сімей змішаних національностей: такі союзи складають приблизно 6% у країнах Азії (Ji-hye, 2021), 9% у США та більше 10% у країнах Центральної Європи (Brown, 2009). Виходячи з цього, фактично кожна десята дитина зростає у мультикультурній сім'ї, а отже з народження є носієм двох мов. Дитина може вважати їх обидві рідними за умови, що батьки послугуються ними одночасно. З поширенням подібних ситуацій виникає питання, чи не є адаптація до двох мов завеликим навантаженням для мозку дитини. У ХХІст. ця дискусія досягла великого розголосу у мережі «Інтернет», тож на цю тему почали поширюватися різні міфи. Важливим

завданням є фільтрація інформації за допомогою її перевірки та обґрунтування науковими фактами і дослідями. Де-факто статей та доповідей на цю тему є багато, а от їхня правдивість піддається сумнівам. Саме через цю проблему обрана тема потребує розгляду та існує необхідність розкриття міфів про функціонування мозку дітей за вищезгаданих ситуацій. Потреба аналізу та фільтрації інформації, що зараз є легкодоступною на просторах пошукових систем, є очевидною, що і стало причиною даного аналізу. Адже частота міграцій та створення мультикультурних сімей росте з такою ж швидкістю, як і діджиталізація усіх сфер нашого життя, а, особливо, можливість швидко отримувати та поширювати будь-яку інформацію.

Тому **ціллю** даного дослідження виступає аналіз та спростування міфів щодо можливості вивчити другу мову у дітей віком до 8 років. Для вирішення поставленої мети важливо виконати наступні **наукові завдання**: визначити поняття «міф»; надати рекомендації щодо оцінювання валідності джерела повідомлення та достовірності інформації у мережі Інтернет, що є складовою кібер-безпеки особистості; проаналізувати поширені міфи про функціонування мозку при вивченні другої мови та встановити, чому вони так швидко поширюються мережею «Інтернет»; дослідити процеси, що відбуваються у мозку при вивченні двох мов у дітей, функції та види пам'яті, пам'ять як когнітивну функцію у дітей діти і засвоєння першої мови; визначити користь та шкоду комунікацій двома мовами для адаптивності у дітей, недоліки зростання дітей в двомовному середовищі та спростувати їх, а також розкрити прояви позитивних сторін двомовності у майбутньому малюка.

Виклад основного матеріалу. Термін «міф» має дуже давнє походження та застосовується у сферах. Зокрема, у літературі цим терміном позначаємо переказ стародавніх історій про походження невивчених явищ або ж про появу світу (Павелків, 2009). З розвитком людства слово «міф» набуло нових значень, тож у модерний час «міфом» називають будь-яку неправдиву інформацію, яка не має жодного наукового підґрунтя. Сучасним синонімом слова «міф» можна вважати «фейк», що, фактично, є найбільш поширеним варіантом для позначення неправдивої інформації, метою якої є ошукати людей. Варто підкреслити той факт, що фейк не завжди є цілковитою неправдою, адже, якщо розбавити обман фактами, які є очевидно правдиві, читачі повірять у нього. Саме тому фейки нерідко спеціально розбавляють правдою (Словник української мови). У такому випадку, якщо люди вважають прочитане актуальним, вони почнуть поширювати недостовірну інформацію, наприклад, з уст в уста або популярними мобільними застосунками для обміну текстовими повідомленнями. Це може перетворитися у безкінечну ланцюгову реакцію, яку ніхто не в змозі контролювати. Жертвами таких маніпуляцій здебільшого стають люди, які не вміють користуватися Інтернет-джерелами, а також люди зі слабкою нервовою системою, тобто ті, яких часто називають меланхоліками. Уже не одноразово було доведено, що зі світової мережі не видалити нічого, що хоч раз туди потрапило. Тобто, інформація, що, хоч і втратила свою популярність, все одно буде активно під час пошуку, якщо набраний сет слів частково співпадатиме

з текстом у статті. Саме це і є причиною, чому поширення міфів є таке небезпечне і безповоротне. Як уже було сказано раніше, публікування фейків є поширеною практикою на різних сайтах та у соціальних мережах. Тому вважаємо надзвичайно важливим вміння відрізнити міф від правди таким чином, щоб на це не йшло надто багато часу. Це можна зробити у декілька способів, що є нескладними у запам'ятовуванні та подальшому використанні. По-перше, обов'язковим процесом є перевірка джерела інформації: чи безпечний цей сайт, чи можна йому довіряти. Якщо посилання сторінки є схожим на інше, більш популярне серед читачів, то, найімовірніше, автори, спираючись на вашу неуважність, справді бажають вас ошукати. По-друге, завжди важливо звертати увагу на автора тексту: чи є він спеціалістом у темі, що досліджує, чи використовує надійні факти. Краще слідкувати за роботою тих людей, яких вам порадили лікар, науковець чи спеціаліст, якому ви довіряєте. По-третє, філологи, приміром, добре знайомі з таким значення як оксиморон, що означає поєднання непоєднуваного, проте цьому художньому засобу варто б зустрічатися лише в літературі. Тобто, важливо розуміти, що, якщо, наприклад, спонсором статті про користь та шкоду жирів є компанія, що продає фаст-фуд, то можна впевнено сказати, що всі експерименти та результати є селективними. Адже, само собою зрозуміло, що не можна поєднувати факти про здоров'я організму та продукти, що шкодять йому.

Враховуючи, що нічого не зникає з мережі, фейки становлять особливу небезпеку, адже навіть після їх розвінчання вони все одно залишаються доступними для користувачів, якщо у пошуковій системі набрати запит з відповідними ключовими словами. Найпоширеніші міфи про функціонування мозку дитини, яка вивчає кілька мов, будуть розглянуті нижче. На основі теми «функціонування мозку при вивченні другої мови до першого періоду дитинства» можна вибрати будь-які ключові словосполучення для формування запиту та додавати до них поширені фрази, компілюючи свій запит. До прикладу, якщо додати такі словосполучення, як «пам'ять дітей» та «британські учні» або ж «проблеми» та «діти-білінгви» і т.п., мережа запропонує низку статей на цю тему, ал результати багатьох з них можуть виявитися рейковими. Така закономірність пояснюється цілим рядом причин. По-перше, часто зустрічається інформація про те, що двомовні діти мають невеликий словниковий запас. Таку інформацію пояснюють тим, що дитячий мозок не в змозі тримати у собі велику кількість назв предметів та явищ

двома мовами. По-друге, немала кількість статей, вказує, що діти часто не відрізняють слова однієї мови від іншої, через що починають вживати їх разом. Увага акцентується на тому, що в перший період дитинства мозок найменше один предмет побуту однією мовою, а інший – другою. Проте, залишається відкритим питання, чи ці твердження із популярних статей у мережі Інтернет відповідають дійсності, адже ні одне з них не базується на біологічних факторах людини чи на висновках після проведення експериментів. Хочемо зазначити, що відсутність доказової бази не завжди означає, що такі статті є фейковими, однак, таку інформацію завжди варто перевірити, особливо, якщо джерело не є валідним.

Одним з найпоширеніших є міф про неспроможність дитячої пам'яті опрацювати велику кількість слів двома і більше мовами. З метою спростування цього популярного міфу у межах розвідки було досліджено та проаналізовано біологічні особливості людської пам'яті, зокрема, здатність до запам'ятовування слів різними мовами. Слід зазначити, що наша здатність існувати у навколишньому середовищі повністю залежить від пам'яті, а саме спроможності зберігати та відтворювати отриману інформацію. Ми не в змозі забути все, що вивчили за час нашого існування. Чітким прикладом являється людська здатність дихати, їсти і тому подібні функції організму, що є загальнозрозумілими потребами для існування. Цей вид пам'яті науковці називають біологічним, тобто тим, який потрібен усім людям як фізичним істотам (Павелків, 2009). У свою чергу імпліцитна пам'ять уже не відповідає за загальні біологічні потреби, проте одночасно є неусвідомленою (Вікові особливості мовленнєвого розвитку дитини; McLaughlin, 2020). Прикладом виступає те, як ми перманентно пам'ятаємо назви та призначення об'єктів, якими активно користуємося в побуті чи на робочому місці. Нам не потрібно задумуватися над тим, що це за предмет та яка його функція. Проте, це працює лише за умови відсутності порушення когнітивних функцій організму, наприклад, деменції Альцгеймерівського типу. В такому випадку у людини є проблеми з пам'яттю, як от забування назв об'єктів, до того ж хвороба постійно прогресує. Беззаперечно такі проблеми заважають людині існувати у соціумі, тож вважатимемо пам'ять однією з найважливіших когнітивних функцій.

Функція пам'яті у дітей є добре розвинутою, на що є низка причин. По-перше, очевидно, що після появи на світ малюки змушені адаптуватися до нового середовища, яке до того ж дуже

велике. Вони починають задіювати усі свої сенсорні органи, тобто розпізнавати візуально, дотиково, на слух та нюх. В дуже короткий термін діти знають голоси та запахи своїх матерів, що, звичайно, потребує пам'яті. По-друге, діти вчать і запам'ятовують набагато більше, ніж у дорослому віці, що теж нескладно обґрунтувати. Адже все своє дитинство вони пізнають щось: кожного дня ряд предметів, явищ, емоцій є для дітей новими. Проте, важливо пам'ятати, що не лише збір інформації є основною функцією пам'яті, але й її відтворення. Кожна свідомо дія дитини є результатом попереднього досвіду, тобто пізнання процесів та реакцій. До прикладу, дитина, яка зрозуміла, що певні її дії або плач привертають увагу батьків, робитиме так щоразу, коли виникає певна потреба. Таким чином, можна стверджувати, що пам'ять у дітей є досить сильно розвинутою практично з народження і покращується з кожним місяцем життя.

Дитина є особистістю, індивідом на етапі розвитку, в якому відбувається нечисленна кількість психічних процесів. Це означає, що швидкість прогресу у всіх немовлят відрізняється, навіть за умови, що діти росли в одній сім'ї за схожих матеріальних та психологічних обставин. Проте, існують загальні норми, за якими опікуни можуть слідкувати за відповідністю середніх показників та результатів їхньої дитини. Щодо засвоєння мови, то найчастіше у віці 1–1,5 року дитина уже засвоїла близько 10 назв різних предметів, які їй часто називали. Після 2 років життя від дитячого словниково запасу очікують до 50 слів, між якими уже повинні бути не лише іменники, а й дієслова. За наступний рік життя дитина по нормі має уже вміти висловлювати свої бажання і підтримувати діалог, а також вона повинна розуміти питання, поставлені їй. На цьому етапі вже й формується розуміння граматики, тобто часові форми дієслів, їхній порядок у реченні. Дитині мова дається без утоми, адже це відбувається природним шляхом, тобто без примусу. Вона усвідомлює, що спілкування є одним із основних способів комунікації, якими можна вільно користуватися. Мова для дитини – це лише один із етапів адаптації, що властиві їй на розвитковому рівні.

Діти можуть одночасно вчити і сприймати дві мови, але за умови, що вони розділені. В першу чергу, якщо немовля народилося у мультикультурній сім'ї, то батьки можуть спілкуватися різними мовами, тож дитина зможе відрізнити їх як «мамину» та «батькову». Іншим популярним двомовним середовищем може виступати переїзд сім'ї в іншомовну державу, у якій дитина матиме

можливість на соціалізацію. Тобто, якщо у побуті вона чує одну мову, а, наприклад, у освітньому закладі для дітей дошкільного віку – іншу, то теж відчуватиме різницю між ними. Але, якщо попередньо описані ситуації не можливі, то такі умови можна створити штучно. Хорошим способом являється перегляд серійних мультфільмів та інших продуктів кінематографії іноземною мовою на постійній основі, але це спрацює, якщо дитина уже перейшла межу в два роки та може сприймати неживі розмови. В такому випадку, друга мова буде більше на рівні сприйняття, а не спілкування, проте, за потреби, дитина заговорить нею. Всі ці умови, хоч і з різною швидкістю в процесі, ведуть до одного результату. Вони можуть відрізнятись за своєю тривалістю або швидкістю адаптації, але в кінцевому результаті дитина буде носієм двох мов, тобто білінгвом. Таким чином, можемо стверджувати, що інформація про те, що діти не можуть опанувати дві мови до першого періоду дитинства, як це часто зазначається у фейкових статтях, не є правдивою. Жодна з наведених ситуацій не є шкідливою для мозку малюка, адже вивчення мови є природним процесом пізнання дитиною світу, а пам'ять дитини працює таким чином, щоб вивчати щонайбільше слів і поєднувати їх з оточуючою дійсністю, особливо у сенситивний період, тобто до першого періоду дитинства.

Ще одним розповсюдженим міфом про дітей-білінгвів є те, що вони плутають слова, і що їм важко триматися однієї мови при спілкуванні. Проте, справжня причина криється в тому, що деяких слів дитина ще не знає двома мовами. Наприклад, якщо син у двох батьків, спілкується з кожним з них іншою мовою, то його словниковий запас може бути різним залежно від сфери. Уявімо, що з батьком син завжди гуляє у парку, а з мамою – містом. Тоді в першому випадку хлопчик ймовірно знатиме назви різних дерев та тварин, а в другому – різних закладів. Дитина відрізнятиме одну мову від іншої, але, за відсутності назв певних об'єктів у своєму лексиконі, заповнюватиме пропуски уже знайомими словами. Це не є проблемою, а лише спробою дитини виразити свою потребу, як інші діти роблять через відтворення звуків або вказанням пальцем. Не потрібно очікувати швидких результатів від малюка, адже він пристосовується до словникового запасу, що є буквально удвічі більшим за той, що у його однолітків. Але з часом така задача для мозку розширить його можливості у багатьох сферах, що очікувано, адже цей орган працює все продуктивніше при постійному достатньому навантаженні.

У дитини буде хороша пам'ять і вона швидко вивчатиме нові слова, а також їй краще вдаватиметься вивчення наступної мови.

Як уже було зазначено, у білінгвів в рази краща пам'ять, адже чим більше вони її використовують, тим краще вона працює. Окрім цього, у двомовних дітей добре розвинені сенсорні чуття, наприклад, слух, адже в більшості випадків мови звучать по-різному, тож вони повинні мати чудові аудіальні навички, щоб ристосуватися до світу. Також одним із плюсів є те, що їм легше вивчити ще одну мову. З одного боку, якщо дитина володіє двома мовами, що є з однієї групи: слов'янської, германської, романської, то вона уже частково розуміє інші. До прикладу, якщо дитина розмовляє італійською, то вона зрозуміє 82% іспанських слів, а якщо українською, то – 84% білоруських. Тобто, знаючи дві мови однієї групи, відсоток розуміння інших досягатиме майже 100%. З іншого боку, якщо дитина володіє мовами різних груп, то їй легше пристосуватися до третьої мови тим, що вона уже знає дві різні граматичні основи мов. Якщо говорити про далеке майбутнє дитини, тобто про літній вік, то знання двох мов також принесе користь. При постійному повторі слів та спілкуванні обома мовами стає нижчою вірогідність будь-якої форми деменції, а отже чистіший розум у старості. Всі ці факти вказують на те, що знання двох мов для малюка є чіткою перспективою для подальшого розвитку особистості у дорослому житті.

Висновок. Підсумовуючи вищенаведену інформацію за темою «Міфи про функціонування мозку при вивченні другої мови до першого періоду дитинства», можемо скласти такі наукові результати: було визначено значення терміну «міф» та вказано, що поняття «фейк» є синонімічним; окреслено, яким чином можна зіштовхнутися з фейковою інформацією у мережі Інтернет, а також розроблено простий алгоритм дій, який допоможе швидко відрізнити правдиву інформацію від фейкової, що допоможе користувачам уникати джерел, які хочуть їх ошукати; проаналізовано популярні міфи про особливості функціонування мозку дитини до першого періоду дитинства під час опанування мовою; з метою розвінчання популярних міфів щодо функціонування мозку у дітей при вивченні двох мов було досліджено, як саме працює мозок, а також була окреслена одна з найголовніших його когнітивних функцій – пам'ять; у рамках дослідження було встановлено та продемонстровано вікові норми вивчення дитиною першої мови як нового виду комунікації, які є індивідуальними та мають

розмиті критерії, адже кожна дитина унікальна та має свою швидкість розвитку, що не є еквівалентом якості. Під час роботи над дослідженням було встановлено, що всі негативні показники щодо вивчення дитиною двох мов не мають доказової бази, а міфи про важкість вивчення мови дитиною до першого періоду дитинства не мають підстав та розвінчуються дослідженнями про біологічні особливості роботи мозку дитини. Тобто адаптація до використання двох і більше мов (у сім'ї або у соціумі) ніяк не шкодить розвитку малюка та не має ніяких протипоказів. Діти спокійно та без зайвого напруження пристосовуються до мов, адже це є природним етапом їхньої соціалізації.

Вони швидко звикають до зміни мови залежно від кола спілкування, та не потребують багато часу на цей процес. Також було показано, що не залежно від того, наскільки мови схожі одна до одної, будь-яка ситуація має свої позитивні характеристики. Підбиваючи підсумки, можемо побачити, що усі наведені міфи можна спростувати, а саме: діти не повинні мати ніяких проблем при адаптації до двох мов. Вони справляються з такою задачею, а що більше: це несе за собою низку позитивних результатів. Тож батьки сміливо можуть створювати навколо малюка двомовне середовище, не звертаючи увагу на всі міфи, що існують стосовно цієї теми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Павелків Р. В. Види пам'яті. *Загальна психологія*. Київ, 2009. С. 220–226.
2. Вікові особливості мовленнєвого розвитку дитини. *Український логопедичний сайт*. URL: <https://logopedia.com.ua/batkam/vikovi-osoblyvosti-movlennievoho-rozvytku-dytyny/> (дата звернення: 10.05.2023).
3. Словник української мови. *Академічний тлумачний словник (1970–1980)*. URL: <http://sum.in.ua/s/mif> (дата звернення: 10.05.2023).
4. Brown M. R. A New Multicultural Population. *Intervention in School and Clinic*. 2009. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1053451209340217> (date of access: 09.05.2023).
5. Ji-hye L. 6 in every 100 newborns in S. Korea born to multicultural families. *The Hankyoreh*. 2021. URL: <https://english.hani.co.kr/> (date of access: 10.05.2023).
6. McLaughlin K. Implicit Memory. *Biologydictionary*. 2020. URL: <https://biologydictionary.net/implicit-memory/> (date of access: 10.05.2023).

REFERENCES

1. Pavelkiv R. V. Vydy pamiati [Types of memory]. *Zahalna psykholohiia – General Psychology*. Kyiv, 2009. S. 220–226. [in Ukrainian]
2. Vikovi osoblyvosti movlennievoho rozvytku dytyny [Age-specific features of a child's speech development]. *Ukrainskyi lohopedychnyi sait – Ukrainian speech therapy site*. URL: <https://logopedia.com.ua/batkam/vikovi-osoblyvosti-movlennievoho-rozvytku-dytyny/> (date of access: 10.05.2023). [in Ukrainian]
3. Slovnyk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language]. *Akademichniy tлумachnyi slovnyk (1970–1980) – Academic explanatory dictionary (1970–1980)*. URL: <http://sum.in.ua/s/mif> (date of access: 10.05.2023). [in Ukrainian]
4. Brown M. R. A New Multicultural Population. *Intervention in School and Clinic*. 2009. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1053451209340217> (date of access: 09.05.2023).
5. Ji-hye L. 6 in every 100 newborns in S. Korea born to multicultural families. *The Hankyoreh*. 2021. URL: <https://english.hani.co.kr/> (date of access: 10.05.2023).
6. McLaughlin K. Implicit Memory. *Biologydictionary*. 2020. URL: <https://biologydictionary.net/implicit-memory/> (date of access: 10.05.2023).